

TURISTIČNA NALOGA **za 23. festival Turizmu pomaga lastna glava**

tema festivala:
VODA – ZDRAVJE – IZZIV ZA PRIHODNOST

NA KOLO ZA ZDRAVO TELO – V DEŽELO BAVŠARE, ŠKRATOV IN ZLATOROGA

OŠ BOVEC

KAZALO

1. TURISTIČNA RAZISKOVALNA NALOGA.....	2
1.1. Uvod	2
1.2. Predstavitev izbrane teme in strukture naloge.....	2
1.3. Uporabljene metodologije pri izdelavi raziskovalne naloge in opredelitev virov, uporabljenih v raziskavi.....	3
1.4. Opredelitev motivov skupine za izbiro predlagane teme	3
2. RAZISKOVALNI DEL NALOGE.....	4
2.1. Vsebinska izhodišča turistične raziskave.....	4
2.2. Raziskava	5
2.2.1. Anketa in rezultati	5
2.2.2. Raziskava - vode na Bovškem	8
2.2.3. Raziskava - opis čaker	9
2.2.4. Raziskava- razpredelnica izviri na Bovškem	11
2.3. Rezultati raziskave	14
2.3.1. Rezultati raziskave- turistične znamenitosti.....	14
2.3.2. Rezultati raziskave- Bavšara,Škrati in Zlatorog	17
2.3.3. Rezultati raziskave- bovški slovar.....	20
2.3.4. Rezultati raziskave - razlogi.....	22
3. OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA (RAZVIJANJE IDEJE).....	23
3.1. Predstavitev ideje	23
3.2. Umestitev predstavljene ideje v sedanji prostor in čas	23
3.3. Razčlenitev predstavljene ideje in oblikovanje turističnega proizvoda	23
3.4. Predstavitev načrta izvedbe predstavljene ideje-trženje	24
3.4.1. Predstavitev treh kolesarskih poti	24
LITERATURA IN VIRI.....	27

-

1. TURISTIČNA RAZISKOVALNA NALOGA

1.1. Uvod

V naši letošnji raziskovalni nalogi najbrž *nismo odkrili tople vode*, smo pa spoznali mnogo novih dejstev, za katera sploh nismo vedeli, da obstajajo. Nekatera omenjamo v letošnji nalogi.

Na naši šoli je turistični podmladek razdeljen v tri skupine: prva, druga in tretja triada. V vsaki skupini smo se spoznavali z *vodo* v takšni in drugačni obliki.

V prvi triadi smo spoznavali, kakšno *vodo* lahko pijemo, kako skrbimo za njeno čistočo in kakšne oblike *vode* poznamo v naravi.

V drugi triadi smo po zemljevidu odkrivali *vode* na Bovškem - izvire, potoke, slapove, reke, jezera, kanjone oz. soteske. Spoznavali smo dejavnosti na *vodi*, to so šport, hidroelektrarne, zajetja za pitno vodo oz. vodo za gospodinjstva, ribolov.

V tretji triadi smo se ukvarjali s tem, kako naj *vodo* »nežno« izrabimo za zdravje. Zdelo se nam je, da je na naših *vodah* že dovolj športnih aktivnosti in da bi vsaka dodatna aktivnost le še povečala onesnaževanje. Termalnih izvirov na Bovškem ne poznamo in tako se nam je zdelo, da razen osveščanja domačinov o smotrni porabi *vode* nimamo več kaj storiti.

Ko nam je tako že *tekla voda v grlo* smo izvedli anketo, ponovno vzeli v roke vprašalnike za popis izvirov domnevno zdravih *voda*, ki so jih učenci izpolnjevali pred dvema letoma za projekt, ki ga še vedno izvaja Turistična zveza Gornjega Posočja. Na dnevu odprtih vrat interesnih dejavnosti na šoli smo z obiskovalci preizkusili čebulni test, kjer smo preverili, kako čisti so izviri in kako pitna je naša *voda* iz vodovodne napeljave.

In tako smo izdelali predlog za kolesarsko pot ob izvirih oz. nalogo »**Na kolo za zdravo telo – v deželo Bavšare, škratov in Zlatoroga**«

1.2. Predstavitev izbrane teme in strukture naloge

Predlog za kolesarsko pot ob izvirih oz. za nalogo »**Na kolo za zdravo telo - v deželo Bavšare, škratov in Zlatoroga**« je nastal, ker smo ugotovili, da ljudje že mnoga leta hodijo zajemat *vodo* k različnim izvirov v prepričanju, da pijejo zdravo in dobro *vodo*; nekateri hodijo uživati spokojnost in energijo *vode*, nekateri pa se celo v njej tudi okopajo.

Mi pa smo izbrali nekaj lažje dostopnih izvirov, ki jih ljudje stalno uporabljajo. Obenem pa smo zajeli še pravljичnost naše dežele.

Nalogo smo razdelili v tri poglavja z več podpoglavji.

I. Turistična raziskovalna naloga – poglavje, posvečeno splošnim podatkom o vodi na Bovškem

II. Raziskovalni del naloge - v tem poglavju najdemo anketo, informacije o čakrah, turističnih znamenitostih, razpredelnico z drugimi izviri, pripovedke o Bavšari, škratih in Zlatorogu, rezultate raziskave

III. Oblikovanje turističnega proizvoda - razvijanje ideje - opis kolesarske poti v deželo Bavšare, škratov in Zlatoroga

1.3. Uporabljene metodologije pri izdelavi raziskovalne naloge in opredelitev virov, uporabljenih v raziskavi

Podmladek se je v tej nalogi namerno posluževal ustnega izročila. Nekatere pripovedi je bilo mogoče potrditi z zapisanimi raziskavami. O zdravilnosti *voda* je težko govoriti, ker ni znanstveno dokazljiva. Izvire, o katerih govori naša naloga, je proučil znani radiestezist iz Tolmina g. Jože Munih, ki je dolga leta na podlagi ustnega izročila proučeval energije v različnih izviri po Sloveniji. V nekaj publikacijah je objavil vpliv energij na človekovo počutje in podrobneje opisal tudi vpliv *voda* bovških izvirov na posamezne čakre.

Sami smo *vode* preizkusili s čebulnim testom. V vodnjake oz. kašte, ki jih tudi omenjamo v naši nalogi, je *voda* napeljana v glavnem iz vodovodne napeljave. Z gospo Kristino Batič iz podjetja Komunala Tolmin d.d. smo se dogovarjali, da nam bo prikazala, kako strokovno preverimo pitnost vode. Žal nam do dneva, ko smo morali oddati nalogo, še ni uspelo uskladiti srečanja z omenjeno gospo. Pri tem nam tudi slabo jesensko in zimsko vreme ni šlo na roko.

Veliko podatkov smo uporabili iz popisnih listov iz arhiva Turistične zveze Gornjega Posočja in OŠ Bovec. Informacije o turističnih znamenitostih smo povzeli po mnogih pisnih virih, najbolj priljubljen pa je bil internet.

O čakrah, zdravljenju z vodo po metodah Sebastijana Kneippa, smo si znanja nabrali v različnih pisnih gradivih.

Ostalo pa je bilo terensko delo.

1.4. Opredelitev motivov skupine za izbiro predlagane teme

Motiv skupine je bil ves čas izdelati turistični proizvod, zanimiv za širšo populacijo, še posebej za družine. Deloval naj bi zdravilno in hkrati ne bi onesnaževal okolja. Obenem smo hoteli prikazati tudi druge zanimivosti našega območja.

2. RAZISKOVALNI DEL NALOGE

2.1. Vsebinska izhodišča turistične raziskave

Izviri - le teh je na Bovškem neverjetno veliko. Iz statistik vemo, da je največ padavin prav na Bovškem, zato je tu upravičeno tudi veliko izvirov.

Legende - nekaj legend govori tudi o *vodi*. Prav gotovo je najbolj znana legenda o nastanku slapa Boke, ki je mimogrede najbolj vodnat slap v Sloveniji.

Kolesarske steze - na Bovškem je kar nekaj označenih kolesarskih stez. Največ jih je primernih za gorsko kolesarjenje. V bližnji okolici Bovca imamo tudi adrenalinsko kolesarsko stezo.

Pohodniške steze - zaradi naravnega okolja se lahko Bovško ponaša z mnogimi pohodniškimi stezami vseh kategorij.

Zdravilnost vode - o pravi zdravilnosti *vode* težko govorimo, saj si strokovna mnenja, kaj je zdravilno in kaj ni, razlikujejo, razen ko govorimo o termalnih *vodah*. Ne glede na mnenja strokovnjakov pa so *vode* na Bovškem po našem mnenju najčistejše *vode* daleč naokoli.

Turistične znamenitosti - na Bovškem je veliko naravnih znamenitosti, veliko pa je tudi kulturno zgodovinskih kakor tudi etnoloških znamenitosti.

Druge aktivnosti na vodi – v zadnjih dvajsetih in več let se je na naših *vodah* oz. rekah razbohotila športna dejavnost. Mnogi Bovško poznajo po spustih z gumenjakom oz. raftom, kajakaštvu, soteskanju in hydrospeedu, petičnejši obiskovalci pa po ribolovu.

2.2. Raziskava

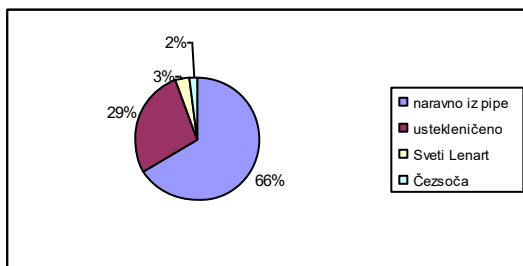
2.2.1. Anketa in rezultati

Ob dnevu odprtih vrat interesnih dejavnosti OŠ Bovec smo anketirali obiskovalce.

ANKETA

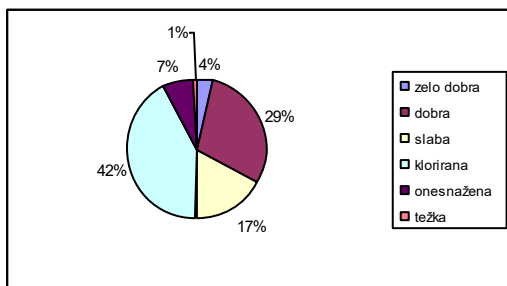
1. Ali pijete kupljeno ustekleničeno *vodo* ali naravno in če da, katero ?
2. Kakšna se vam zdi pitna *voda* iz vodovodne napeljave? (ustrezno obkrožite)
zelo dobra   dobra   slaba
Zakaj?
3. Kaj vam pomeni *voda* in kako skrbite zanjo?
4. Kako in za kaj uporabljate *vodo*? (naštejte)
5. Naštejte zdravilne *vode*, ki jih poznate na Bovškem:
6. Ali poznate kakšno legendo v zvezi z *vodo* na Bovškem?
7. Kako bi izrabili *vodo* za zdraviliški turizem?
8. Podmladek razmišlja o kolesarski poti od izvira do izvira. Katere izvire bi morali po vašem mnenju umestiti v to pot?
9. Bi sami še kaj dodali?

1. Ali pijete kupljeno ustekleničeno *vodo* ali naravno in če da, katero?

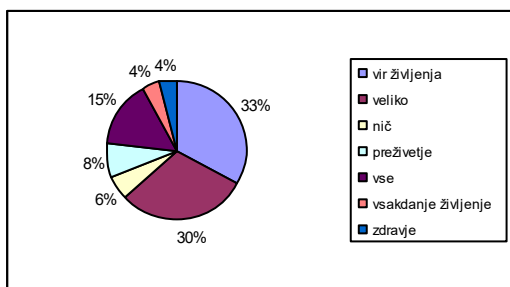
naravno iz pipe 66%
ustekleničeno 29%
Sveti Lenart 3%
Čezsoča 2%

2. Kakšna se vam zdi *voda* iz vodne napeljave?

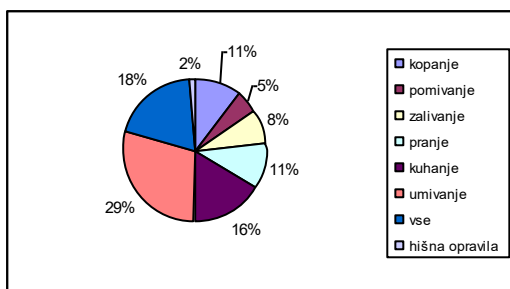
zelo dobra 7%
dobra 59%
slaba 34%
klorirana 85%
onesnažena 13%
težka 2%

3. Kaj vam pomeni voda?

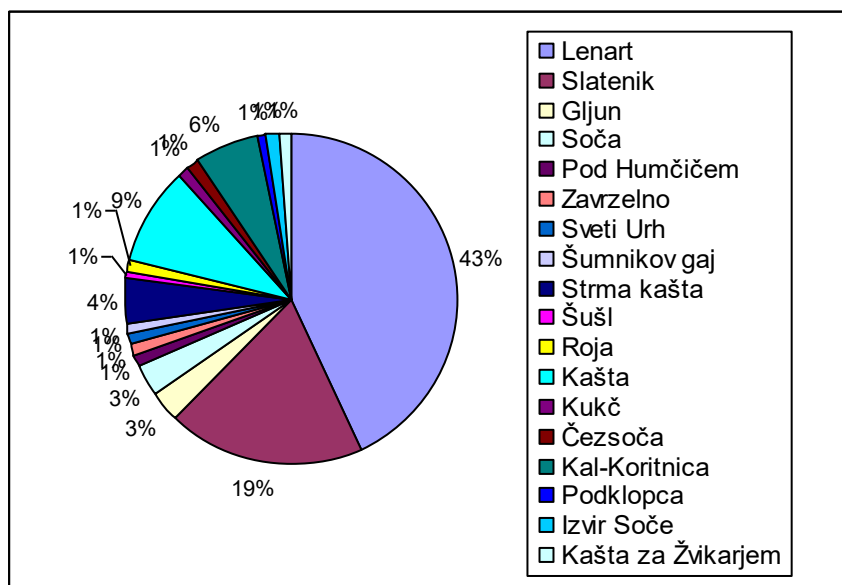
vir življenja	33%
veliko	30%
nič	6%
preživetje	8%
vse	15%
vsakdanje življenje	4%
zdravje	4%

4. Kako in za kaj uporabljamo vodo?

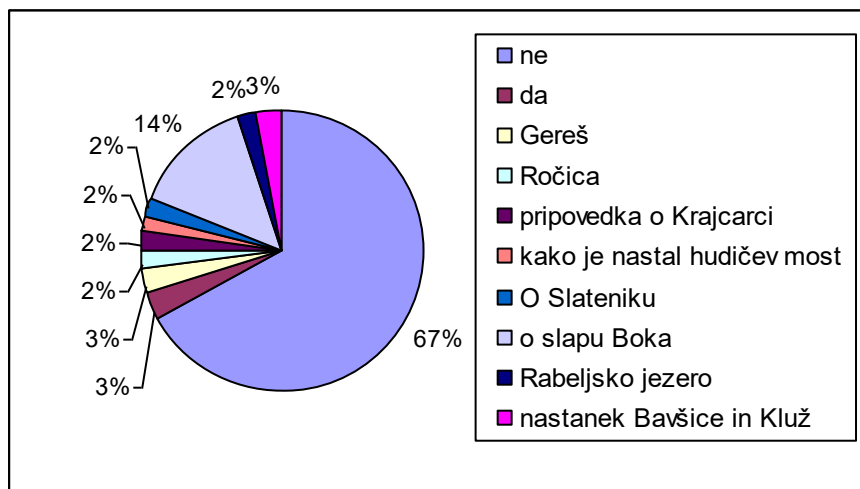
kopanje	21%
pomivanje	10%
zalivanje	15%
pranje	22%
kuhanje	32%
umivanje	59%
vse	38%
hišna opravila	3%

5. Naštejte zdravilne izvire na Bovškem.

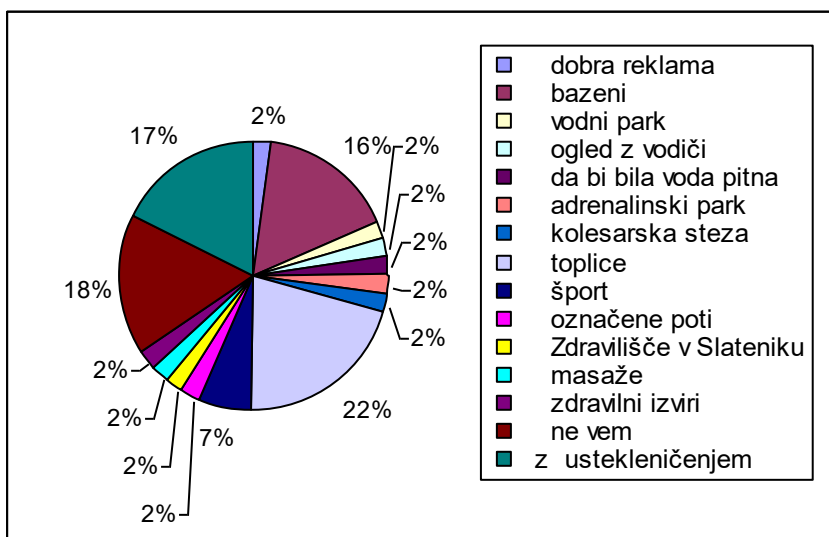
Lenart	41%
Slatenik	18%
Glijun	3%
Soča	3%
Pod Humčičem	1%
Zavrzelno	1%
Sveti Urh	1%
Šumnikov gaj	1%
Strma kašta	4%
Šušl	1%
Roja	1%
Kašta	9%
Kukč	1%
Čezsoča	1%
Kal-Koritnica	6%
Podklopca	1%
Izvir Soče	1%
Kašta za Žvikarjem	1%

6. Ali poznate kakšno legendo v zvezi z vodo na Bovškem?

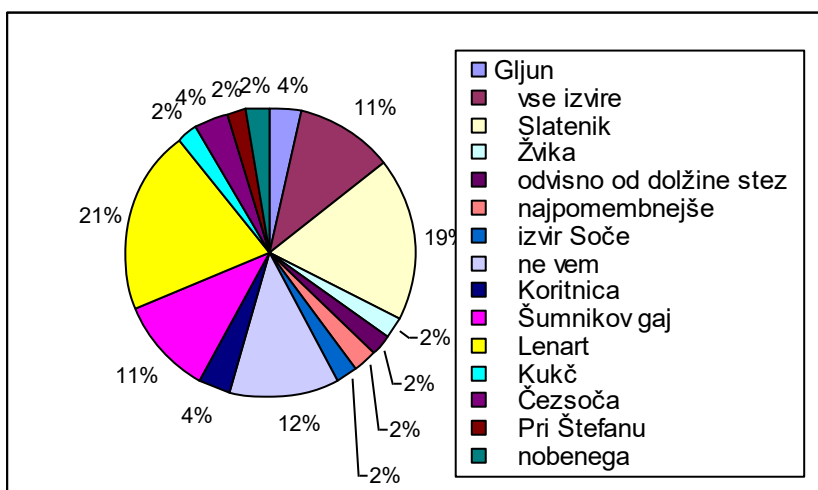
ne 67%
 o slapu Boka 14%
 da 3%
 Gereš 3%
 Ročica 2%
 pripovedka o Krajcarci 2%
 kako je nastal hudičev most 2%
 O Slateniku 2%
 Rabeljsko jezero 2%
 nastanek Bavšice in Kluž 3%

7. Kako bi izrabili vodo za zdraviliški turizem?

dobra reklama 2%
 bazeni 15%
 vodni park 2%
 ogled z vodiči 2%
 da bi bila voda pitna 2%
 adrenalinski park 2%
 kolesarska steza 2%
 toplice 19%
 šport 6%
 označene poti 2%
 Zdravilišče v Slateniku 2%
 masaže 2%
 zdravilni izviri 2%
 ne vem 16%
 z ustekleničenjem 16%

8. Podmladek razmišlja o koledarski poti od izvira do izvira. Katere izvire bi po vašem mnenju morali umestiti v to pot?

Gljun 3%
 vse izvire 19%
 Slatenik 15%
 Žvika 2%
 odvisno od dolžine stez 2%
 najpomembnejše 2%
 izvir Soče 2%
 ne vem 10%
 Koritnica 3%
 Šumnikov gaj 9%
 Lenart 17%
 Kukč 2%
 Čezsoča 3%
 Pri Štefanu 2%
 nobenega 2%

2.2.2. Raziskava - vode na Bovškem

Na Bovškem je zelo veliko *voda*, zato najbrž upravičeno naši dolini rečemo – *dolina tisočerih voda*. To *vodo* pijemo, se v njej kopamo, ribarimo, izvajamo veliko vrst športnih aktivnosti, uživamo v njeni čistosti in naravni energiji.

Pitna voda - v bovški kotlini je večina gospodinjstev oskrbljenih z *vodo* iz vodovodne napeljave. Velika večina se strinja, da imamo dobro pitno *vodo* v vodovodni napeljavi, mnogi pa menijo, da je preveč klorirana. V letu 2007 se je ustanovila celo civilna iniciativa za dobro pitno vodo. Kljub mnenjem mnogih strokovnjakov, da so naše vode dovolj čiste in so dobre pitne vode, pa Komunalo Tolmin d.d. (skrbnico vodovodnih napeljav) obvezuje Pravilnik o pitni *vodi*, zato vodo klorirajo.

Zanimivost - ob prebiranju različnih pisnih virov in literature smo v Slovenskem etnološkem leksikonu odkrili sledeč podatek: *sv. Urh (4.7.), priprošnjik za srečno zadnjo uro, zoper telesne slabosti in za varstvo pred hišnimi škodljivci. Cerkve, zidane v čast sv. Urha, so največkrat ob izviroh studencev, katerih voda je veljala za zdravilno. Verovanje v pomoč sv. Urha pri trebušnih težavah se je preneslo na ljudsko reklo 'Urha klicati (za bruhanje)*. Ti podatki so se nam je zdeli še posebej zanimivi. Pred leti je namreč Občina Bovec želela prav v bližini cerkve sv. Urha v Bovcu narediti vrtino, s katero bi prišli do termalne *vode*. Zaradi prevelikih predvidenih stroškov pa do tega ni prišlo. Zanimivo je tudi, da Bovec praznuje svoj občinski praznik prav ob godu sv. Urha.

Učna pot - dr. Jurij Kunaver si že mnoga leta prizadeva, da bi pod pobočjem Rombona uredili učno pot, ki bi med drugim govorila tudi o *vodah*. Do današnjega dne to še ni bilo izvedeno. Naše naloge nismo povzemali po njegovem predlogu, ker nekako nismo našli povezave z letošnjim razpisanim naslovom *voda* - vir zdravja.

Zanimivost - omeniti moramo, da imamo na Bovškem najbolj vodnat oz. največji slap v Sloveniji, t.j. slap Boka, ki pa ima tudi zelo zanimivo legendo.

Etnološka tematska pot - idejo o etnološki tematski poti je pred nekaj leti podmladek obravnaval v eni svojih raziskovalnih nalog za potrebe festivala Turizmu pomaga lastna glava. V tej nalogi obravnavamo tudi kašte oz. vodnjake, ki so še ohranjene na Bovškem in so nekoč kakor tudi danes ljudi oskrbovali z vodo. Ta pot naj bi bila izgrajena v letu 2009.

Čebulna tehnika - po našem preizkusu čistosti *vode* s čebulno tehniko, katero smo zajeli za poskus, smo čistost *vode* razvrstili po naslednjem vrstnem redu (od najbolj čiste do najmanj): potok Slatenik, izvir pri apnenici, izvir Roja, kašta v Čezsoči, izvir Strma kašta, *voda* iz vodovodne pipe.

2.2.3. Raziskava - opis čakr

Poznamo sedem čakr oz. sedem energijskih centrov- transformaterjev energije; našemu telesu pomagajo pri povezovanju z univerzalno, vesoljno energijo.

Vsaka od sedmih čakr napaja pomembne organe v našem fizičnem telesu in je povezana z njej ustreznimi oz. povezujočimi organi, živčnimi spleti in žlezami; slednji so s čakrami vidno povezani, saj ležijo na skoraj istih mestih v telesu.

PRVA ČAKRA - glavna, osnovna ali korenska čakra- sedež volje do življenja - leži na začetku hrbtenice, ob trtici, in ustreza sakralnemu plexusu (živčnemu spletu, ki izhaja iz spodnjega dela hrbtne mozga) in nadledvičnim žlezam. Energija, ki jo usmerja, je povezana s preživetjem in ozemljitvijo, voljo in samozavestjo; s to čakro je povezano vse delovanje na zemeljskem nivoju; odnos z materjo, naravo, zemljo ipd.

Blokada na področju prve čakre se na fizičnem nivoju kaže v primeru anemije, artritisa, hemoroidov, slabe cirkulacije, razširjene vene, tumorji ali rak na tem območju, v pomanjkanju samozavesti, volje in energije, psihični in fizični utrujenosti, brezvoljnosti.

DRUGA ČAKRA ali spolna čakra leži tik nad genitalijami (nekaj prstov pod popkom) in je povezana s spolnimi žlezami (ki uravnajo spolnost in spolno dejavnost). Tu so shranjeni prvi vtisi in stare čustvene in miselne podobe – vzorci. Ta čakra je povezana tudi z delovanjem, ustvarjanjem in učenjem.

Kaže naš odnos do zemeljskih energij, do našega telesa, do jemanja njegovega delovanja in doživljanje spolnosti, čutnosti in življenjskih užitkov.

Blokada se kaže kot težava s plodnostjo, spolne težave in spolne bolezni, boleče in neredne menstruacije, težave s prostato, bolečino v križu ali kolkih, razdražljivost, alergija, pomanjkanje ustvarjalnosti in domišljije, težave z učenjem in pomnjenjem, raztresenosti, brezvoljnosti in malodušje.

TRETJA ČAKRA leži v solarnem plexusu (živčnemu spletu, ki izhaja iz srednjega dela hrbtne mozga) in je povezana s trebušno slinavko, ki uravnava krvni sladkor, z jetri, je mesto, kjer asimiliramo energijo, ki se pretaka skozi telo. Vpliva na naš odnos do moči.

Blokada se kaže kot težave z jetri, težave s prebavo in s presnovo, stanje strahu in tesnobe, občutek krivde in manjvrednosti, manipuliranje, upravljanje in kontrola, egoizem, strah pred nepriznanjem in nepotrditvijo, strah pred konkurenco.

ČETRTA ČAKRA ali srčna čakra leži za prsnico oz. grodnico in je na fizični ravni povezana s priželjcem, ki je pomemben dejavnik imunskega sistema. Vpliva na celice, kri in življenjsko moč. Je zelo pomembna čakra, saj leži na sredini in je prevodnik – posrednik med čakrami. Vpliva na čustvovanje, spreminjanje in dajanje ljubezni, ranljivosti in potrebo po harmoniji.

Blokada se javlja v pretiranem čustvovanju, hitri spremembi razpoloženja, pretirani občutljivosti, pa tudi težavi s srcem in krvnim obtokom, kot srčni infarkt, razširjeno srce, astma, alergije, težave s pljuči in bronhiji.

PETA ČAKRA ali grlena čakra v spodnjem delu vratu ustreza žlezi ščitnici. Uravnava presnovo. Njena funkcija je komunikacija in je sedež izražanja. Vpliva na voljo, odločnost in izbiro, ustvarjenost in dejavnost.

Blokade: trema, vznemirjenost, vročina, vnetje, ponavljajoče se angine, težave s ščitnico, golša, rak na grlu, glavoboli, težave z zobmi in dlesnimi.

ŠESTA ČAKRA ali tretje oko je v sredini čela in je povezana s hipofizo. Uravnava tudi delovanje drugih žlez z notranjim izločanjem. Je centrala duše v budnem stanju in vpliva na način mišljenja, na intuicijo in videnje, prepoznavanje vzorcev, spomin in percepcijo.

Blokade se javljajo kot težave s sinusi in ponavljajoči se nahodi, prehladi, vnetja, glavoboli in migrene, težave z očmi, očesno mreno, zobmi in dlesnimi.

SEDMA ČAKRA ali kronska čakra, tudi čakra glave, je na vrhu glave, malo za temenom. Ustreza češariki ali epifizi, žlezi, ki uravnava spanje in budnost in celoten hormonski sistem telesa. Tu kanaliziramo energijo iz vesolja in prehajamo v stik s svojim višjim jazom. Predstavlja povezavo z vsem, kar je onstran omejene zavesti telesa, in nam omogoča, da se izražamo na višjih duhovnih nivojih.

Blokade te čakre se kažejo v obliki degenerativnih boleznih, težav s kostmi, motnjami živčnega sistema, genetskimi motnjami, kostnega raka, boleznih glave.

Vir: <http://www.altera.si/unlimitpages.asp?id=14>

2.2.4. Raziskava- razpredelnica izviri na Bovškem

Legenda:

Pot primerna za kolo

Pot primerna za pohod

Bovec z okolico

kraj		ime izvira	zdravilni učinki vode	energija	posebnosti	opis dostopa
Bovec		TEMEŽEK	dobra za zdravje		Izvir Temežek je <i>voda</i> , ki nikoli ne presahne, je dobra za zdravje. Poznana pa je tudi pod imenom Tumrček.	Do izvira Temežek pridemo, če se mimo telovadnice in igrišča v Bovcu vzpnemo v gozd. Pred prvim hlevom zavijemo levo proti griču Tumrčku in ga obidemo. Ko se kolovoz konča, hodimo ob ograji po poti, ki nas pripelje do izvira v bližini "Gojčeve" skale.
Breg		STRMNA KAŠTA (Strma kašta)	vpliva na prebavni trakt		Ohranila se je zgodba, da je v času med obema vojnama taksist v Bovcu dnevno vozil <i>to vodo</i> bovškemu zdravniku Huberju.	V križišču za Bovcem gremo v smeri proti Logu pod Mangartom, 500m naprej najdemo na levi strani v kamniti škarpni izvir Strma kašta.
Plužna		GLIJUN (levi izvir)	vpliva na prebavni trakt, očiščuje ter napolnjuje s pozitivno energijo			Iz Bovca zavijemo mimo Kaninske vasi in sledimo kažipotu do izvira Glijun. <i>Voda</i> iz izvira Gliuna pa najdemo nad Pluženskim jezerom. Tja pa pridemo iz vasi Plužna proti Pluženskem jezeru.
Koritnica		PRI KUKČU	deluje na 1., 4., 6., in 7. čakro		To <i>voda</i> je redno pil povojni zdravnik dr. Krušič iz Bovca.	Malo pred izviro Strma kašta zavijemo desno na kolovoz, po katerem pridemo do garaže. 10m pod njo je izvir, imenovan Pri Kukču. Nahaja pa se ob poti, ki pelje preko reke Koritnice.
Kal-Koritnica		V UŠJU	deluje na 4. in 6. čakra	srednje močna		Iz Bovca zavijemo proti Trenti, prečkamo reko Koritnico in po prvem ovinku opazimo na levi strani ceste več izvirov <i>vode</i> . Izvir z zdravilno vodo je delno urejen in ima iztok skozi bakreno cevko.
Čezsoča		PRI KORITU	vpliva na prebavni trakt	zelo močna	Leta 2004 so v vasi Čezsoča obnovili korito Pri kašti, ki je bilo postavljeno že pred več kot 100 leti.	
Plužna		MAJNIK	deluje na 4., 6., in 7. čakro	srednje močna	<i>Voda</i> je primerna pa pitje in nikoli ne presahne. V preteklosti pa so jo uporabljali predvsem pastirji ali kosci, da so pogasili žejo ter napojili živino.	Izvir Majnik ali Ručica najdemo pod cerkvijo v vasi Plužna.
Jablenca		PRI STUDENCU	vodo so mešali z glino za obkladke	srednje močna	Domačini so to <i>vodo</i> kot zdravilno mešali z glino za obkladke.	Iz Čezsoče gremo po cesti do Jablanc (hiša Čezsoča 5). Nadaljujemo še 100 m mimo hiše in potem zavijemo 20m navzdol. Izvir je pod bregom.
Jablenca		ŠTEFANOV STUDENEC	deluje na vse čakre	srednje močna		Iz Čezsoče gremo po cesti do Jablanc (hiša Čezsoča 5). Nad hišo teče potok, ki ima z desne manjši pritok. Ta <i>voda</i> pa priteče iz Štefanovega studenca.
Senožeta		LANČEV IZVIR	deluje na 4., 5. in 7. čakro	srednje močna	Izvir nikoli ne presahne, uporabljali pa so ga predvsem kosci v Lazah. Je zelo dobra <i>voda</i> . Danes je speljana v zajetje v Petrovki.	<i>Voda</i> iz Lančevega izvira prihaja na dan izpod Polovnika. Najdemo ga, če pod zgornjim smučiščem v Čezsoči zavijemo levo, mimo Lančevega hleva do začetka gozdička.

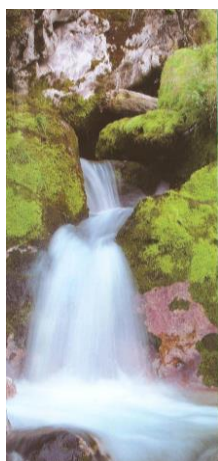
Smer Bovec-Log pod Mangartom

kraj		ime izvira	zdravilni učinki vode	energija	posebnost	opis dostopa
Loška Koritnica		PETRICA	deluje na 4., 6. in 7. čakro		<i>Voda</i> je zelo mrzla, svojo temperaturo pa ohranja skozi celo leto. Najdemo jo tudi pod imenom izvir Pri Štolčovem koritu. Svoje drugo ime naj bi dobil po domačinu Štolču, ki je živel na planini Brdo in je poleg izvira postavil leseno korito, iz katerega je zajemal domnevno zdravilno <i>vodo</i> .	Izvir Petrica najdemo v dolini Loške Koritnice. Iz Loga pod Mangartom se spustimo v dolino in nato do Matijeve domačije. Pot nadaljujemo po stezi, ki vodi v planino Brdo. Sam izvir pa najdemo 500m pod planino.
Možnica		IZVIR NEMČLJE	prebavila, pomlajuje	srednje močna	<i>Voda</i> je čista mrzla, govori pa se tudi, da človeka pomladi. <i>Voda</i> , ki nikoli ne presahne, so uporabljali predvsem za napajanje živine. Ker je <i>voda</i> tako mrzla, je bila primerna tudi za shranjevanje nekaterih živil.	Možnica ali Nemčlje izvira v dolini Možnice med Rombonom in Jerebico. S ceste, ki pelje v Log pod Mangartom, zavijemo v dolino Možnice in se peljemo do počitniškega doma, pod katerim najdemo izvir.

Slatenik - je slap, potok, ki izvira iz pogorja Javorščka in Krnskega pogorja. V potok se steka nešteto studenčkov, več kot 30, ki se združeni v potok v lahkem toku pretakajo preko črnega laporja. Od leta 1991 se steka v naravni bazen, ki ga je zgradil Anton Komac od tam pa se izliva v Sočo. Bazen je bil zgrajen s pomočjo sredstev v sklopu projekta gradnje infrastrukture za potrebe svetovnega prvenstva v kajaku leta 1991. Slatenik je najtoplejša *voda* med bovškimi *vodami*. Poleti dosega v povprečju 20°C, bazen pa do 28°C. Zdravilnost te *vode* so poznali že pred stotimi leti, ko so se s Tržaškega hodili namakat v to vodo, da so si omilili kožne težave.

VIR: Anton Komac, Čezsoča 134, r. 1941 (upravitelj in lastnik bazena Slatenik)

Šunikov gaj - Obiskovalci se lahko sprehodijo po okoli tri kilometre dolgi krožni poti sami ali pa v spremstvu predstavnikov Turističnega društva Soča-Lepena. Pešpot se začne pri Kampu Klin v dolini Lepene in krajši čas teče po lokalni cesti. Nato zavije preko brvi pri Tonšču na desno stran reke Lepenice, krene v gozd in se vzpenja do slapa na Lepenici. Tam zavije in se mimo starega mlina vrne na izhodišče. Pot ni zahtevna, primerna je tudi za manj večje pohodnike. Označena je z markirnimi tablami.

VIR: <http://www.trenta-soca.si/?id=375>

Smer Bovec-Trenta

kraj		ime izvira	zdravilni učinki vode	energija	posebnost	opis dostopa
Soča		V KORITU	vpliva na prebavila	srednje močna		Izvir se nahaja ob mulatjeri na Črni vrh. Od odcepa s ceste iz vasi Soča je približno uro hoda. Iz Vrsnika se odpravimo po mulatjeri na planino za Črnim vrhom. Nato pridemo v Koritu do izvira.
Zadnja Trenta		V ŠTENGAH	blaži glavobol	močna	Davno tega je neznan možakar, ki je bil zelo bolan, s pitjem te <i>vode</i> ozdravel, saj je voda energijsko zelo močna. V zahvalo za svojo ozdravitev je postavil Križ.	Če se v Zadnji Trenti povzpne po poti proti planini Zapotok, bomo čez dobre četrt ure prišli do lesenega križa. Pod potjo je izvir <i>vode</i> imenovan V Štengah.
Zadnjica		KRAJCARICA	vpliva na prebavni trakt	močna	Krajcarica je dobila ime, ker je nek avstrijski gospod ob pitju te vode dejal, da je ta voda tako dobra, da je vsak požirek vreden en krajcar.	Izvir v dolini Zadnjice, pri parkirnem prostoru pri zapornici v Zadnjici.
pod Bogatinom		ZA LEPOČAMI	vpliva na prebavni trakt	močna	V času 1. svetovne vojne so italijanski vojaki, ki so tu branili mejo, izvire dobre <i>vode</i> uredili za svoje potrebe.	
Soča		ROJA	vpliva na prebavo, manjše rane	srednje močna	<i>Voda</i> je zelo mrzla in osvežujoča. Z njo se danes krepčajo tudi številni turisti in mimoidoči.	Izvir Roja se nahaja v bližini glavne ceste Bovec-Soča. Od odcepa za Lepeno se peljemo še 1 km proti vasi Soča. Nato zavijemo levo in po 500m prispemo do Kovačeve hiše, kjer prečkamo travnik in pridemo do izvira.
Črni vrh		IZVIR ZA ČRNIM VRHOM	deluje na vse čakre	dokaj močna	Je dobra <i>voda</i> , ki nikoli ne presahne. Z njo so se odžejali tamkajšnji pastirji. S studenčnico so napajali tudi živino. <i>Voda</i> je služila za oskrbo planine.	Pot do izvira se začne v Vrstniku (v okolici vasi Soča). Ko pridemo do planine Za Skalo, zavijemo desno ter pot nadaljujemo mimo lovske kočje do planine za Črnim vrhom. Izvir se nahaja približno 100m pod ostanki pastirskega hrama.
Soča za Vršičem		MATEVŽEV IZVIR ZA VRŠIČEM	deluje na vse čakre	dokaj močna		Na koncu vasi Soča zavijemo čez most proti vasi Na Skali. Pred mostom čez Sušec zavijemo levo in pot nadaljujemo do nekdanje domačije Pri Matevžu.
Trenta Dol		PRI STUDENCU	vpliva na prebavo, za hudo dehidracijo	srednje močna	<i>Voda</i> ima poleti in pozimi enako temperaturo. Je mrzla in osvežujoča ter nikoli ne presahne. Z njo se je v preteklosti zdravilo hudo dehidrirane ljudi. Prav s to <i>vodo</i> so nekoč rešili življenje zelo bolnemu pastirju.	Izvir pri Studencu se nahaja v Zadnjiškem dolu, in sicer eno uro hoje od Utra v Zadnjici proti Zadnjiškemu dolu, priteče pa izpod Vodnikovega vršaca (iz jezera pod Vršacem).
Trenta		BELADOVEC	vsebuje veliko pozitivne energije, deluje na vse čakre	srednje močna	Po bioenergetskih meritvah je na Beladovcu veliko pozitivne energije.	Če iz glavne ceste Soča-Trenta zavijemo desno na poti proti Prehodavcem, lahko najdemo izvir Beladovec.
Trenta pod Krotjeca		ČOTOV IZVIR	vpliva na prebavne motnje	zelo močna	Studenčica nikoli ne presahne.	Čotov izvir se nahaja na Ričicah pod Lepočem. Do studenca pridemo po planinski poti Trenta-Lepoč-Prehodavci.
Trenta		KLOMA	deluje navse čakre	srednje močna	Ob gradnji kasarn so ta potok zajeli za potrebe vodovoda za oskrbo kasarn.	Iz Trente se od muzeja napotimo po poti Krivopetnic in po tej poti pridemo do potoka Kloma.

VIR: arhiv Turistične zveze Gornjega Posočja ankete, zapiski, poročila

2.3. Rezultati raziskave

2.3.1. Rezultati raziskave- turistične znamenitosti

Smer Bovec-Bavšica :

- ❖ Cerkev device Marije v Polju v gotskem stilu iz 16. stoletja, (1)
- ❖ bovška ovca je bovška avtohtona pasma ovc,
- ❖ muzeji iz 1. svetovne vojne - zasebne zbirke iz 1. svetovne vojne, (2)
- ❖ etnološka tematska pot turistični podmladek je označil kašte, bovško hišo, bovško ovco, kulinariko, kulturo (bovško narečje), ustrgače ter mir (zid),
- ❖ letališče - naravno travnato športno letališče,
- ❖ muzej 1. sv. vojne na prostem na Bregu,
- ❖ pokopališče vojakov iz 1. sv. vojne na Bregu, (4)
- ❖ Cerkev sv. Lenart gotška cerkev iz 16.stoletja, (3)
- ❖ Kluže trdnjava, ki se nahaja v najožjem delu doline reke Koritnice, (5)
- ❖ Festival Kluže,
- ❖ trdnjava Fort Hermann - trdnjava nad trdnjavo Kluže,
- ❖ Matijev čebelnjak v Bavšici, (6)
- ❖ soteska Kluže, (7)
- ❖ potok Šunik, (8)
- ❖ planina Bala,
- ❖ mir,
- ❖ flora in favna Bavšice- kamnine. (9)

Smer Bovec-Lepena :

- ❖ Cerkev device Marije v Polju v gotskem stilu iz 16. stoletja,
- ❖ bovška ovca bovška avtohtona pasma ovc,
- ❖ muzeji iz 1. svetovne vojne Zasebne zbirke iz 1. svetovne vojne,
- ❖ etnološka tematska pot turistični podmladek je označil kašte, bovško hišo, bovško ovco, kulinariko, kulturo (bovški dialekt), ustrgače ter mir (zid),
- ❖ letališče - naravno travnato športno letališče,
- ❖ muzej 1. sv. vojne na prostem na Bregu,
- ❖ pokopališče vojakov iz 1. sv. vojne na Bregu,
- ❖ Čela - ostaline položajev iz 1. sv. vojne,
- ❖ spomenik padlim vojakom na Golobarju v 2. sv. vojni, (1)
- ❖ gozdarska žičnica Golobar, (2)
- ❖ Triglavski narodni park (TNP) - edini narodni park v Sloveniji,
- ❖ Soška korita : V začetnem delu korit je viseča brv, ki ponuja pogled v 750 metrov dolga ter 10 – 20 metrov globoka, slikovita korita, (3)
- ❖ viseče brvi, (4)
- ❖ Cerkev svetega Jožefa, (5)
- ❖ pokopališče padlim žrtvam 1. svetovne vojne Za cerkvico svetega Jožefa in civilnim pokopališčem je pokopališče avstrijskih vojakov, padlih na »Soški fronti«. Ob ogradi so razvrščeni betonski križi, nad pokopališčem je v bregu sestavljen velik križ iz kamnov in nad njim je na veliki skali postavljena granata, ki predstavlja preprost pomnik padlim, (6)
- ❖ reka Lepenica, (7)
- ❖ Šunikov vodni gaj, (8)
- ❖ Dom Klementa Juga, (9)
- ❖ skalni podori,
- ❖ Krnsko jezero,
- ❖ Za otoki pod zaselkom pod Klanec,
- ❖ soška postrv, (10)

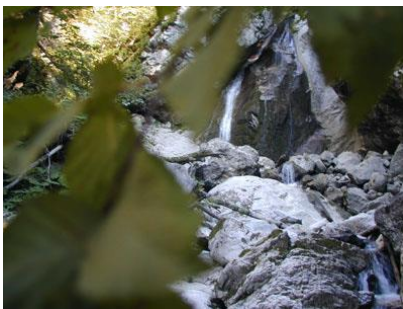
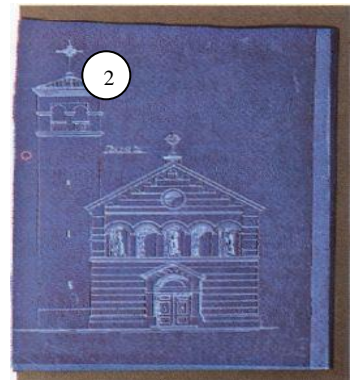

Smer Bovec-Čezsoča:

- ❖ Cerkev device Marije v Polju v gotskem stilu iz 16. stoletja,
- ❖ letališče - naravno travnato športno letališče,
- ❖ bovška ovca je bovška avtohtona pasma ovc,
- ❖ obeležje 1. sv. vojne v Naklem,
- ❖ reka Soča,³
- ❖ Cerkev Svetega Antona,²
- ❖ Golobar - je okoli 1200m visoka gora, z istoimensko planino,
- ❖ Kmečke igre - tradicionalna kulturno zabavna etnološka prireditev,
- ❖ apnenica,
- ❖ čezsoški prodi z vrbovjem,¹
- ❖ smučišče,

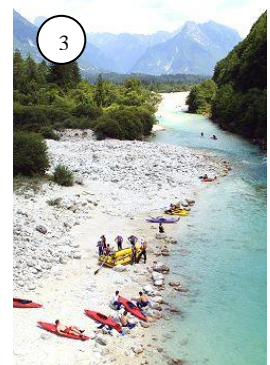
Čezsoča

Izvir Slatenika

Bazen Slatenik

2.3.2. Rezultati raziskave- Bavšara,škrti in Zlatorog

V tem poglavju bomo predstavili tri pravljичne like, ki so umeščeni v doline, o katerih govorimo v naši nalogi. To so: manj znana Bavšara, ki je doma v Bavšici, škrti, ki so se naselili pod vznožjem Golobarja oz. Javorščka ter mnogim dobro znani divji kozel z zlatimi rogovi Zlatorog, zavetnik čiste narave in moči.

Pripovedke smo zapisali v celoti, ker bodo člani podmladka prejeli vsak svoj izvod naloge. Znova in znova jih bodo lahko prebiral. Nekaj izvodov vedno podarimo bovški mestni in šolski knjižnici, zato menimo, da je prav, da so pripovedke oz. pravljica zapisane v celoti.

Zgodba o Bavšari

Zgodba o Bavšari je nastala v Bavšici, ko so deklici Tini poskušali pričarati pravljичne in nepozabne božično-novoletne praznike. Bavšara je pred kratkim dobila svojo podobo in mnoge otroke razveseljuje z ustvarjalnimi delavnicami.

Oča Braidl je deklici odprl vrata v svet Dedka Mraza, Božička in Miklavža. Pripovedoval je o njihovi babici Bavšari. Malokdo ve za babico treh dobrih mož, ki jo spremljajo bele snežinke, saj se njena zgodba skriva čisto na dnu našega srca, tja pa je težko prodreti, tako težko, kot je težka pot, ki vodi do njenega doma. Njena hišica stoji visoko v mogočnih vršacih, na gori Bavh nad Balo in Bavšico, kamor še ni stopila človeška noga. To pot pozna le Zlatorog, ki obišče Bavšaro, kadar ima malo časa, ona pa mu za vsak nov obisk razkrije novo zgodbo iz svoje zakladnice, skrite na koncu hišice.

Čez leto Bavšara opazuje otroke skozi čarobno okno in navija za njihove uspehe. Če kateremu od otrok kljub trudu ne uspe, mu v sanjah govori iz skritega kotička v njegovem srcu same vzpodbudne besede, ga tolaži in hrabri, da mu bo nekoč uspelo. Medtem pa bele snežinke, njene večne spremljevalke, čez leto vadijo ples, ki nam ga podarijo v zimskem času, ko padajo na zemljo.

VIR: <http://www.bovec.si/default.asp?id=3606>

Dežela škrtov (»špermangeljcev«)

V časih, ko so tod obstajale še senožeti, po domače na Jugovci, so med košnjo odrasli otroke pošiljali po vodo k številnim studenčkom, ki se stekajo v potok Slatenik. Vedno so jih opozarjali, da se morajo hitro vrniti, da jih ne bodo ujeli »špermangeljci«, kakor v teh krajih rečejo škrtom. Tako je zdaj že odrasli Anton Komac, po domače Vančar, postavil več kot 20 vrtnih pačkov, ki delajo družbo pravim »špermangeljcem« in zabavajo tako otroke kakor tudi odrasle.

VIR: ustno izročilo Anton Komac, Čezsoča 134, r. 1941

Pravljica o Zlatorogu

Planina Jezerca in skalovita Komna sta bili nekoč planinski raj. Tam so prebivale bele žene, bitja milega, usmiljenega srca, ki se jih ljudstvo hvaležno spominja še dandanes. Pogostoma so zahajale v dolino, da so pomagale siromakom v sili. Otročnicam so bile v podporo; dečki, ki so jih povile z njihovo pomočjo, so bili vse žive dni v varstvu belih žen. Pastirje so učile spoznavati zdravilne moči posameznih zelišč. Na golih gorskih pečinah je po njihovi volji klila čvrsta trava, da so koze siromašnih ljudi dobivale hrano. Ljudski zahvali so se odtezale in če si je kdo drznil v bližino njihove planine, so mu grozile in pretile z rokami, naj ne hodi dalje. Če je kdo zašel ali si drznil v bližino njihovega bivališča, so ga z gosto kamnito točo, močnimi nalivi in viharji, ki so se usuli z gora, nagnale nazaj.

Na gorskem grebenu, čigar stene vise strmo v Soško dolino, so se pasle njihove lepe bele koze in stražile vhod. Če se je kdo približal nepovabljen, so te koze neutegoma lomile skale z gorskega roba. Vodil jih je postaven kozel z zlatimi rogovi, Zlatorog po imenu. Bele žene so ga začarale zoper vsako poškodbo. Najsi bi ga bila zadela strelčeva krogla, kamor je kanila samo ena kaplja njegove krvi, bodisi na golo skalo ali ledeni sneg, tam je zdajci priklila iz nje zel zdravilne moči, triglavska roža.

Ko je Zlatorog použil list te zeli, je takoj ozdravel, pa četudi bi ga bila krogla zadela v srce. Še večji je bil čar njegovih zlatih rogov. Komur bi se posrečilo ubiti Zlatoroga in zaseči enega njegovih zlatih rogov, bi imel ključ do vseh zakladov zlata in srebra, ki jih mnogoglava kača straži v gori Bogatin.

Benečan, ki je stikal za zlatom, je prežal ob vhodu Bogatinove jame. Videl je, kako se je Zlatorog s svojim rogom dotaknil kače. Ta je bila krotka kakor jagnje. Pustila je, da si je v zlatem potoku, ki teče skozi jamo, porosil zlata rogova. Benečan je pozneje dobil iver zlatega roga, ki si ga je bil Zlatorog obdrgnil ob skali. Z njo je lahko dvignil vse zaklade sveta. Vse žive dni je potem nosil vreče zlata iz Bogatina na Laško.

Tako srečen kot ta Benečan pa ni bil lovec iz Trente. Nehvaležnost in pohlepnost ljudi je celo dolino belih žena spremenila v kamnito puščavo. To se je zgodilo takole:

Takrat na bovških tleh še ni bilo cest, samo gorska steza je držala iz Kobarida preko Bovca v Trbiž. Tam so mule laških tovornikov prenašale bogato beneško blago na Nemško. Kjer se izliva Koritnica v Sočo, je stala krčma, v kateri so tovorniki radi ostajali. Izborna krčmarica je bila visoko v časteh; z dobro jedjo in rujnim vinom je vedela slajšati počitek. Še bolj je ugajala vsakemu obiskovalcu njena hčerka. Ta je bila krepostna in najlepša deklica v vsej dolini. Imela je mnogo snubačev, toda izbrala si je mladeniča iz Trente, ki so ga imenovali Trentarski lovec. Ta je bil sin slepe vdove in na njena stara leta je skrbel zanjo z zvesto otroško ljubeznijo. Govorilo se je, da je v varstvu belih žena. Poznal je vse steze po gorah. Lahko je hodil na najvišje vrhove, pa se mu ni bilo treba bati kamnite toče. Marsikaterega tolstega kozla, marsikaterega divjega petelina in dosti krasnih cvetličnih šopkov je prinesel v tovarniško krčmo ter si tako pridobil dekličino ljubezen.

Toda kakor zlato in lišp marsikomu zmoti glavo, tako se je tudi z dobrikanjem in laskanjem prišlih kramarjev v deklici naselil napuh v srce. Neko nedeljo, ko je bilo že skoraj pozimi, so prišli trgovci z bogatimi tovari iz Benetk v krčmo. Eden izmed njih, bogat, mlad gospod, je poskušal z zlatom in obljubami preslepiti deklico.

Nataknil ji je zlate obročke na prste ter ji obesil niz biserov okoli vratu; gostom je plačeval ognjevito laško vino in velel godcem, da so igrali za ples.

Zdajci je prišel tudi Trentarski lovec v družbo. Ko je svojo deklico pozval na ples, se je jako kujala, in ko ji je oponesel zlati tujčev nakit, je posmehujoče dejala, da so prišli prikupni gospodje, dosti prikupnejši od njega, ki vendar pozna vse zaklade v gorah, pa ji doslej še triglavske rože ni prinesel.

In kakor zasmeh ne seže dalje nego od usten do srca, tako je občutil mladenič v srcu želo teh besed. Na zasmeh ošabnega dekleta je odgovoril z enakimi besedami: »Vem tudi«, je dejal, »kje se najde ključ do Bogatina, in če ga dobim, bom kralj proti tvojemu kramarju, ti pa mu lahko ostaneš za točajko.«

Globoko užaljen je odšel iz krčme. Na poti ga je srečal oduren nepridiprav, Zeleni lovec, ki so govorili o njem, da je že marsikaterega vrlega fanta spravil v večnost. Ta mu je vedel mnogo pripovedovati o zakladih v Bogatinu in o lepih dekletih na Laškem; prikupil se jim je že marsikdo, ki je stikal po zakladih. Še ponoči sta krenila v gore, da bi zadela Zlatoroga, saj je Trentarski lovec vedel za njegovo najljubše bivališče. Zalotila sta ga že dopoldne. Strelčeva krogla je zadela Zlatoroga, težko ranjen se je splazil na ozko polico, ki se je končevala ob nepristopni skalnati steni. »Za menoj!« je zaklical Zeleni lovec, »ključi do Bogatina so najini!« Zdajci je ugledal mladenič na nevarni stezi med ledom in snegom najlepše rože in med njimi tudi očnico. To je pogostoma trgal v mladih letih, da je iz nje kuhal materi vodo za oči. Spomin na mater, njegov angel varuh, mu je zaklical: »Nikar dalje, naj ti bodo dovolj triglavske rože, osramočena te bo prosila tvoja ljubica, naj ji odpustiš, ker se ti je rogala.« Zeleni lovec pa je vzkliknil: »Še je čas, da ukrotiva Zlatoroga, preden se naužije rože čudotvorne. Osrči se, bogatejši boš od vseh kramarjev, ki so tvojo ljubico zavedli v nezvestobo!«

Tedaj je zmagal glas zla. Po sledu krvavečega kozla, zaznamovanem z rožami, sta splezala lovca po stezi med življenjem in smrtjo. Toda Zlatorog se je okrepil s čudotvorno rožo. Na novo oživljen se je pognal proti svojima preganjalcema po ozki stezi. Rogova sta se mu bleščala v soncu krasnejše nego kdaj prej. Omamljen od bleska je pogledal Trentarski lovec v brezdanjo globel in že se je zvrnil v brezno. Zeleni lovec pa se je zakrohotal za njim: »Srečno pot na Laško!«

V tem je bridek kes obšel dekletu srce. Strahoma je čakala, kdaj se vrne lovec. Šele ko so se vrnile lastovice in je Soča narasla od raztopljenega snega v gorah, je priplavalo po reki truplo Trentarskega lovca. V roki je držal šopek triglavskih rož.

Ko so pozno poleti pastirji prišli na Jezersko planino, so ugledali pusto skalnato krajino. Bele žene so se bile za vselej ločile od tega kraja in z njimi bele koze; o nekdanjem planinskem rajju ni smela ostati niti najmanjša sled. Zlatorog je bil razkačen razril lepe travnate pašnike; še dandanes se vidijo v skalnih tleh vtisi njegovih zlatih rogov.

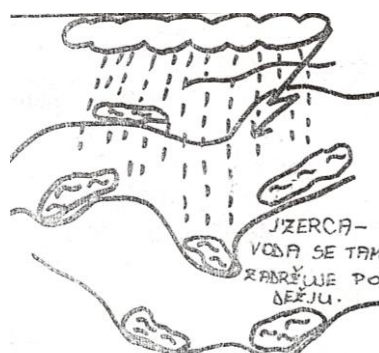
VIR: Vlasta Terezija Komac, Na Klužah tice strašijo, Ljubljana: Jutro, 1997, stran 16-19

2.3.3. Rezultati raziskave- bovški slovar

antvilja	brisača
bana	kad
banica	manjša aluminijasta ali plastična posoda za pranje perila
brečati	pogosto jokati
brečla	cmera
briža	sodra
bruzlja	snežga brozga
bruzljica	snežna brozga
cepati	kapljati
cepiniti	kapniti
čoftati	čofotati
daža	deževje
dežica	lesena posoda
dunf	sopara
ejmar	vedro
fajht	vlaga
fajhten	vlažen
fecal	mlakuža
gnjil	moker
godlja	umazana voda
godljati	mešati po vodi
goljmer	vedro
gujs	korito za pomivanje posode
hudinja	neurje, huda ura
jaček	jarek, jašek
kangla	vedro
kašta	zidano korito za napajanje živine, javna pipa
kecin	umivalnik
kembelč	manjša lesena posoda
kongelj	vedro
korec	zajemalka, strešna opeka
korito	podolgovata posoda
kotlič	kotliček
lavandin	umivalnik
litra	liter
lombrena	dežnik
lopoč	mlaka, luža
luža	blato, umazanija
mina	jašek
obrisalka	krpa za brisanje posode, brisača
pac	voda, v kateri so kis in začimbe, v kateri se kvasi meso
plunkati	klumpati - tresti tekočino v steklenici

polter	vodnjak
ramošljati	rositi, rahlo deževati
rejt	večje cedilo
roja	jarek, odtočni kanal
salamornica	slana <i>voda</i> , razsolica
salamorja	razsolica
sklenica	steklenica
ševflja	zajemalka
šlavf	plastična cev za zalivanje
šlavfati	brizgati s plastično cevjo
šluk	požirek
šprica	zalivalka
štenjak	vedro
šter	škaf
šteren	vodnjak
štrkati	deževati v redkih kapljah
štrkovec	rahel dež
tonja	luž, mlaka
trahtar	lijak
tuliti	močno jokati
tunf	tolmun
umijalka	krpa za pomivanje posode
velnica	lesena zajemalka za moko
voden	brez okusa
vrovec	vrelec
ze	solze
ženfandelc	zajemalka
žufangelc	zajemalka

VIR: Ivančič Kutin Barbara, Slovar bovškega govora; Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007

2.3.4. Rezultati raziskave - razlogi

Da smo izbrali kolesarsko pot so naslednji razlogi:

- ❖ *bazen* - ob toplem in lepem vremenu se je možno okopati v bazenu s popolnoma naravno *vodo*;
- ❖ *izviri in slap* - bioenergetsko bogati izviri in slapovi, ki blagodejno vplivajo na razne zdravstvene težave;
- ❖ *kašta* - vodnjaki, ki še živijo v naših krajih in se ob njih napajamo z *vodo*;
- ❖ *kolo* - vemo, da je rekreacija s kolesom dobrodejna za zdravje;
- ❖ *kolo* - ker ne onesnažuje okolja;
- ❖ *pokrajina* - Bovško leži v Julijskih Alpah v še neokrnjeni naravi, zato vsakogar vsak izlet v naš konec nagradi z navdihom in čarobnostjo narave;
- ❖ *slapovi in tolmuni* - kraj oz. kotiček, poln čudovitih energij;
- ❖ *šport* - turo lahko uvrstimo v športno dejavnost, ki je za mnoge sproščujoča vsakodnevnih stresov; kolesarsko turo lahko združimo še s kakšno drugo aktivnostjo; ribolov in ježa s konji v Lepeni, kajakaštvo in rafting v Čezsoči;
- ❖ *turistične znamenitosti* - ob tej poti je mogoče videti zelo veliko turističnih znamenitosti, tako naravnih kot kulturno zgodovinskih;
- ❖ *legende, pripovedke* - za družinski turizem so prav gotovo zanimive legende in pripovedke, še posebej za mlajše turiste, po naših izkušnjah, se za te zanimajo tudi mnogi starši oz. odrasli;
- ❖ *Tri doline* - izbrali smo tri smeri: dolino Bavšice (poudarek na dobri pitni *vodi* - Strma kašta), dolino Soče in Lepene (poudarek na Sunikovem gaju - slap z dobro energijo) ter Čezsočo (poudarek na bazenu Slatenik)

3. OBLIKOVANJE TURISTIČNEGA PROIZVODA (RAZVIJANJE IDEJE)

3.1. Predstavitev ideje

Oblikovali smo tri kolesarske poti (*poglavje 3.3.1. Predstavitev treh kolesarskih poti*):

- ✚ kolesarska pot v deželo Bavšare
- ✚ kolesarska pot v deželo škratov
- ✚ kolesarska pot v Zlatorogovo deželo

Na kolesarskih poteh smo tako združili rekreativno dejavnost z obiskom turističnih znamenitosti ter uživanje naravnih bogatih energij, ki jih daje *voda*, pa naj se v njej okopamo, jo pijemo ali pa smo samo v njeni bližini.

Pot lahko začnemo iz različnih krajev. Turist, ki prebiva v Soči ali Trenti bo začel svojo pot v Soči oz. Lepeni, turist iz Bovca pa v Bovcu. V kolesarske poti smo uvrstili sledeče *vode*:

- ✚ naravni izvir *Strma kašta*,
- ✚ naravni izvir Sv. Lenart,
- ✚ naravni izvir Roja v vasi Soča,
- ✚ naravni bazen Slatenik v Čezsoči,
- ✚ naravni izvir, napeljan na kašto v Čezsoči,
- ✚ slap Šunikov gaj v Lepeni.

3.2. Umestitev predstavljene ideje v sedanji prostor in čas

Idejo o kolesarski poti smo v bistvu speljali v tri doline. Vsaka dolina se ponaša s svojimi lepotami, s svojo zgodovino in pravljíčnostjo. Te tri poti so podobne po zahtevnosti in različne po dolžini.

Vse te poti je možno tudi prehoditi. Lahko jih obiščemo tudi z avtomobilom, a se temu raje izognimo. . Nikakor se pa ne priporočamo skupinskega obiska z avtobusi.

3.3. Razčlenitev predstavljene ideje in oblikovanje turističnega proizvoda

V nalogi smo v razpredelnico zapisali tudi še druge izvire, dostopnost do le-teh in kako dobrodejno vplivajo na zdravje.

(*poglavje 2.2.4. Raziskava - razpredelnica izviri na Bovškem*)

V nadaljevanju naloge smo opisali sistem čakera in kako delujejo.

(*poglavje 2.2.3. Raziskava - opis čakera*)

Zapisi smo tudi turistične znamenitosti, ki so razvrščene po izbrani poti.

(*poglavje 2.2.5. Rezultati raziskave - turistične znamenitosti*)

Prav tako smo v nadaljevanju naloge opisali like iz pripovedk.

(*poglavje 2.2.6. Rezultati raziskave - Bavšara, škrti in Zlatorog*)

Zbrali smo besede na temo voda v bovškem narečju.

(*poglavje 2.2.7. Rezultati raziskave - bovški slovar*)

3.4. Predstavitev plana izvedbe predstavljene ideje-trženje

3.4.1. Predstavitev treh kolesarskih poti

Kolesarska pot v deželo Bavšare

Težavnost: srednje težka.

Trajanje: 3-5 urna tura z ogledi vseh naštetih znamenitosti.

Opis poti:

Pot začnemo v Bovcu.

Po glavni cesti se peljemo iz centra proti Logu pod Mangartom. Del poti lahko iz Bovca prevozimo po poljski poti Frnjaža in se vključimo na cesto pri Ravnem lazju v križišču. Pred

Ravnim lazom zavijemo na desno in si na Bregu ogledamo pokopališče iz 1.sv.vojne in muzej na prostem. V križišču nadaljujemo naravnost, približno 300 m od križišča si natočimo *dobro pitno vodo* pri Strmi kašti ali pa malce naprej pri cerkvi sv. Lenarta, do katere se lahko povzpne. Pot nadaljujemo do trdnjave Kluže, kjer si lahko ogledamo muzej ali pa se peš povzpne do zgornje trdnjave Fort Hermann. Po prečkanju mostu čez korita in reko Koritnico zavijemo desno in se zapeljemo v dolino Bavšice. V Bavšici se povzpne do Matijevega čebelnjaka in si ogledamo *mire* - kamnite mejne zidove značilne za Bovško. Vrnemo se po glavni cesti v Bovec.

Točke z vodo: Strma kašta (izvir), sv. Lenart, soteska Koritnice, potok Šunik

Znamenitosti: pokopališče vojakov iz 1. sv. vojne na Bregu, Cerkev sv. Lenarta - gotska cerkev iz 16.stol., trdnjava Kluže, *Festival Kluže*, trdnjava Fort Hermann, Soteska Kluže, Matijev čebelnjak v Bavšici, potok Šunik, *planina Bala*, mir, flora in fauna Bavšice, kamnine.

Kolesarska pot v deželo škratov

Težavnost: srednje težka.

Trajanje: 3 urna tura z ogledi vseh naštetih znamenitosti.

Opis poti:

Pot začnemo v Bovcu.

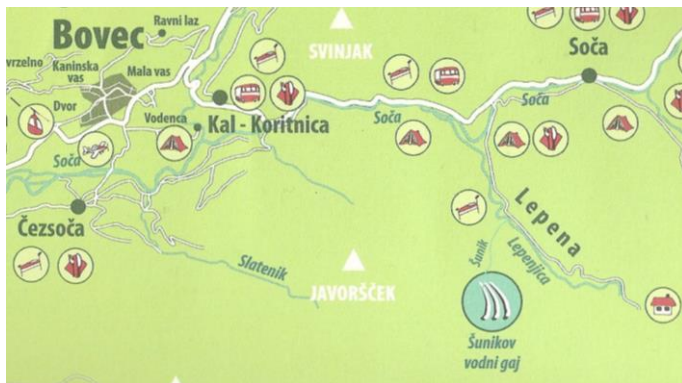
Peljemo se iz centra po cesti v smeri Bovec – Čezsoča. Med vožnjo se mimogrede ustavimo na letališču, in si ogledamo bovško kotlino. Pot nadaljujemo po cesti navzdol proti Čezsoči, vmes se ustavimo pri obeležju 1. sv. vojne. Kmalu prečkamo reko Sočo in si ogledamo čezsoške prode z vrbovjem in njihove obiskovalce (kajakaše, kopalce). Pot nadaljujemo v vas Čezsoča. Pri gostilni Vančar zavijemo na levo do izvira in bazena Slatenik. V bazenu se okopamo. Izurjeni planinci pa se lahko podajo v deželo škratov in do izvira Slatenika. Ob vrnitvi se zapeljemo v Dolenjo vas Čezsoče do kašte z *zdravilno pitno vodo*. Med potjo si lahko ogledamo še nekaj ohranjenih tipičnih bovških hiš. Kdor je malo bolj radoveden, se lahko zapelje še do smučišča. Tretjo

soboto v juliju si bo lahko ogledal tradicionalno prireditev Kmečke igre, na katerih se lahko posladka z bovškimi dobrotami. V Bovec se lahko popeljemo čez krajšo pot. Pri mostu zavijemo na levo in se po makadamski poti povzpemo do letališča in od tam naravnost v center Bovca (Rogarjeva pot).

Točke z vodo: kašta (izvir *zdravilne vode*), izvir in bazen Slatenik, reka Soča

Znamenitosti: Cerkev device Marije v Polju , naravno travnato športno letališče, bovška avtohtona pasma ovc, obeležje 1. sv. vojne v Naklem, reka Soča , Cerkev sv. Antona *planina Golobar, Kmečke igre: tradicionalna kulturno zabavna etnološka prireditev*, apnenica, čezsoški prodi z vrbovjem, smučišče, bovška hiša

Kolesarska pot v deželo Zlatoroga

Težavnost: srednje težka.

Trajanje: 5-7 ur tura z ogledi vseh naštetih znamenitosti.

Opis poti: po cesti

Pot začnemo v Bovcu.

Peljemo se po cesti iz centra v smeri proti Trenti. Na Bregu pred križiščem si ogledamo pokopališče 1. sv. vojne in muzej na prostem. V

križišču zavijemo na desno. Po prečkanju reke Koritnice nas čaka kratek težji vzpon do vasi Kal-Koritnica. Tam si ogledamo spomenik iz 2. sv. vojne, ob koncu vasi pri izviri Apnenica zajamemo *dobro pitno vodo*. Ogledamo si gozdarsko žičnico Golobar. Pot nadaljujemo vzdolž Soče po glavni cesti. Nekajkrat bomo uzrli visečo brv.

Pri prvih hišah vasi Soča zavijemo na desno v Lepeno in se peljemo ob Lepenjici do Šunikovega gaja. Sprehodimo se po gaju, kjer se pri slapu naužijemo pozitivne energije. Ostanemo lahko v Lepeni in napolnimo želodčke v gostilni pri kampu Klin. Zakaj ne bi pokusili soške postrvi? Lahko pa se povzpemo do Pristave Lepena, kjer se prav tako lahko okrepčamo ali pa si privoščimo ježo s pravimi lipicanci. Pot lahko nadaljujemo do Doma Klementa Juga ali pa se obrnemo proti glavni cesti in se povzpemo do vasi Soča, kjer si natočimo dobro pitno *vodo* pri izviri Roja. Malce naprej si ogledamo sotesko Soče in Cerkev sv. Jožefa s freskami Toneta Kralja in pokopališčem iz 1. sv. vojne. Vrnemo se po glavni cesti, kjer si lahko ponovno natočimo dobro pitno vodo pred vasjo Kal-Koritnica in se ustavimo v gostilni pri Hedviki, kjer si naročimo okusno sladico bovške krafe. Od tam pa se vrnemo v Bovec.

Točke z vodo : izvir Roja, reka Soča, reka Koritnica, izvir Apnenica, Šunikov gaj, reka Lepenjica.

Znamenitosti: muzej 1. sv. vojne na prostem na Bregu, pokopališče vojakov iz 1. sv. vojne na Bregu, Čela - ostanki položajev iz 1. sv. vojne, spomenik padlim vojakom na Golobarju v 2. sv. vojni , gozdarska žičnica Golobar, Triglavski narodni park (TNP), viseče brvi, Soška korita ,cerkev svetega Jožefa, pokopališče padlim žrtvam 1. svetovne vojne , reka Lepenjica, Šunikov vodni gaj, Dom Klementa Juga, skalni podori, *Krnsko jezero*, za otoki pod zaselkom pod Klanec, soška postrv.

3.4.2. Predstavitev načrta izvedbe predstavljene ideje

Za te poti je treba izdelati *zgibanke z zemljevidom, pripovedko in označenimi turističnimi znamenitostmi*. Turistične ponudnike bo treba pritegniti k sodelovanju. Gostinci bi lahko v svojih prostorih ponujali prej omenjene zgibanke, obenem bi morali ponujati pristne bovške jedi kakor tudi soško postrv. Večina jih to že počne.

Izdelati in namestiti je treba *označbe* za izvire, kjer se nahajajo *dobre pitne vode*.

Obnoviti in utrditi je potrebno *pot v deželo škratov*. Pot je treba dobro označiti, ker je v bližini tudi frontna linija iz 1. sv. vojne, ki je nevarna zaradi v potresih razrahljanega terena in mnogi po nesreči zaidejo prav tja.

V šoli bomo izdelali *maskoto Bavšare in »špermangeljca«*. Nastale izdelke bomo predstavili na samem festivalu.

Podmladek se je že večkrat predstavil z zbirko spominkov pod znamko »w'ca 'z B'ca«, pa ne le na festivalu Turizmu pomaga lastna glava, tudi na številnih promocijskih predstavitvah in prireditvah TD Bovec in TZGP. Zdaj pa smo se odločili, da bomo kot *spominek* izdelali tudi plastične čutarice, ki bodo dostopne vsem obiskovalcem, z našo ovčko, ki simbolizira naš podmladek oz. Sekcijo mladih TD Bovec. V čutarico si bodo lahko natočili *vode*, omenjene v naši nalogi, ali pa *vode* mnogih drugih izvirov, ki jih je na Bovškem resnično zelo veliko.

Za pomoč pri izvedbi te poti v naravi računamo na LTO Bovec, TZ Gornjega Posočja, ki že skrbita za pohodniške, tematske in kolesarske poti. Prav tako pričakujemo, da se bodo v projekt vključili tudi turistični ponudniki, turistična društva na območju in lokalno prebivalstvo.

Pomanjkljivost teh poti je morda le v tem, da so sezonske narave, primerne za spomladanski, poletni in jesenski čas. Oprema ni problem, saj mnogi turistični ponudniki ponujajo izposajo koles in čelad. Vedno pa je možno te poti tudi prehoditi.

4. Sklepni del

Na tako vodnatem področju, kot je Bovško, je zelo težko izvzeti in določiti, katere *vode* so bolj ali manj zdravilne. Podmladek je želel v svoji ideji o novem turističnem produktu ohraniti mir, čistočo in pravljичnost, ki jo ponuja naša dolina. Odločili smo se za tri kolesarske ture oz. poti. Kolesarska pot v deželo Bavšare nas vodi v dolino Bavšice. Ob poti lahko zaužijemo *vodo* pri Strmi kašti, ki naj bi bila po ustnem izročilu in po radiestezijskih meritvah dobra *voda* predvsem za prebavni trakt. Na poti smo deležni mnogih naravnih in turističnih znamenitosti, ki jih ponujata tudi naslednji dve poti. Kolesarska pot v deželo škratov ali »špermangeljcev« nas vodi v Čezsočo do Slatenika, zdravilne in tople *vode*, ki lajša kožne težave. Seveda se v Slatniku lahko kopamo. Zadnja pot, ki jo predlaga podmladek, je kolesarska pot v Zlatorogovo deželo, v dolino Lepene in Soče. V dolini Lepene, in sicer v Šunikovem gaju, bomo uživali v neverjetnih lepotah slapa Šunik kakor tudi v dobri bioenergiji.

V nalogi najdemo tudi razpredelnico z drugimi vodnimi izviri in njihovem domnevem učinkovanju na zdravje, zgodbe o Bavšari, »špermangeljcih« in Zlatorogu, podroben opis čaker, navedene so naravne in turistične znamenitosti območja ter slovar besed v zvezi z *vodo* v bovškem narečju.

Nekaj idej za spominke smo razvili že v času nastajanja raziskovalne naloge, druge pa bodo nastale še do festivala.

V nalogi je navedena predstavitev načrta izvedbe, predlagane ideje kakor tudi trženje. Pričakujemo, da bo ureditev in trženje teh poti prevzel LTO-Bovec skupaj s turističnimi ponudniki in turističnimi društvi. Najbrž bo tudi Turistična zveza Gornjega Posočja te ideje vključila v svoj projekt »Zdravilni vodni izviri kot turistični produkt«.

Nalogo je mogoče dobiti v šolski in mestni knjižnici, na LTO-Bovec, pri TZGP, pri TD Bovec, Sekciji mladih TD Bovec in pri avtorjih.

LITERATURA IN VIRI

<http://www.altera.si/unlimitpages.asp?id=14>

arhiv Turistične zveze Gornjega Posočja ankete, zapiski, poročila
intervju Anton Komac, Čezsoča 134, r. 1941

<http://www.trenta-soca.si/?id=375>

<http://www.bovec.si/default.asp?id=3606>

Vlasta Terezija Komac, Na Klužah tice strašijo, Ljubljana:Jutro,1997, stran 16-19

Ivančič Kutin Barbara, Slovar bovškega govora; Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007

http://www.lto-sotocje.si/slovensko/zdravilne_vode-izviri.asp#bovec

LEKTORIRALI:

Slavica Della Bianca in Marjana Bon, učiteljici slovenskega jezika

PREVOD V ANGLEŠČINO:

Ruža Srdoč in Meta Prezelj, učiteljici angleškega jezika

POVZETEK V SLOVENSKEM IN ANGLEŠKEM JEZIKU S KLJUČNIMI BESEDAMI

Šola: OŠ BOVEC, Trg golobarskih žrtev 17, 5230 Bovec
Tel:05 3841 540 fax: e-mail:

NASLOV RAZISKOVALNE NALOGE:
NA KOLO ZA ZDRAVO TELO- V DEŽELO BAVŠARE, ŠKRATOV IN ZLATOROGA

Avtorji:

1. Matic Černuta, 4. r
2. Andreja Hosner, 4. r
3. Joy Kelley, 4. r
4. Daša Kenda, 9. a
5. Patricija Kranjc, 9. a
6. Tina Kravanja, 9. a
7. Melita Mlekuž, 9. a
8. Ula Sovdat, 9. a
9. Tea Šulin, 9. a
10. Tjaša Žagar, 9. b

Mentorica: Nataša Bartol

Povzetek:

Na tako vodnatem področju, kot je Bovško, je zelo težko izvzeti in določiti, katere vode so bolj ali manj zdravilne. Podmladek je želel v svoji ideji o novem turističnem produktu ohraniti mir, čistočo in pravljичnost, ki jo ponuja naša dolina. Zato smo se odločili za tri kolesarske ture oz. poti: kolesarska pot v deželo Bavšare - pot nas vodi v dolino Bavšice, ob poti lahko zaužijemo vodo pri Strmi kašti, ki naj bi bila dobra voda predvsem za prebavni trakt, na poti pa smo deležni tudi mnogih naravnih in turističnih znamenitosti. Naslednja pot je kolesarska pot v deželo škratov ali »špermangeljcev« - pot nas vodi v Čezsočo do Slatenika, bazena z zdravilno in toplo vodo, ki lajša kožne težave. Seveda se v Slateniku lahko kopamo. In še zadnja pot, ki jo predlaga podmladek, je kolesarska pot v Zlatorogovo deželo- t.j. v dolino Lepene in Soče. V dolini Lepene, točneje v Šunikovem gaju, bomo uživali v neverjetnih lepotah slapa Šunik, kakor tudi v dobri bioenergiji.

V nalogi pa najdemo tudi razpredelnico z drugimi vodnimi izviri in njihovom domnevnem učinkovanju na zdravje, zgodbe o Bavšari, »špermangeljcih« in Zlatorogu, podroben opis čaker, navedene so vse naravne in turistične znamenitosti ter slovar besed v zvezi z vodo v bovškem narečju.

V nalogi je navedena predstavitev načrta izvedbe predstavljene ideje kakor tudi trženje. Računamo, da bo skrb za ureditev in trženje teh poti prevzel LTO-Bovec skupaj s turističnimi ponudniki in turističnimi društvi. Najbrž bo tudi Turistična zveza Gornjega Posočja te ideje vključila v svoj projekt »Dežela živih voda«.

Nalogo je mogoče dobiti v šolski in mestni knjižnici, na LTO-Bovec, pri TZGP, pri TD Bovec, Sekcija Mladih TD Bovec in pri avtorjih.

KLJUČNE BESEDE: kolesarska pot, dobra pitna voda,

RÉSUMÉ WITH THE KEY WORDS IN SLOVENE AND ENGLISH

School: Primary School Bovec, Trg golobarskih žrtev 17, 2530 Bovec

Telephone: 05 3841 540

Fax:

E-mail:

THE TITLE OF THE RESEARCH PROJECT:

(LEAP) ONTO THE BIKE FOR A SOUND BODY - TO THE LAND OF BAVŠARA, DWARFS AND THE GOLDENHORN

Co-authors:

1. Matic Černuta, class 4
2. Andreja Hosner, class 4
3. Joy Kelley, class 4
4. Daša Kenda, class 9
5. Patricija Kranjc, class 9
6. Tina Kravanja, class 9
7. Melita Mlekuž, class 9
8. Ula Sovdat, class 9
9. Tea Šulin, class 9
10. Tjaša Žagar, class 9

Mentor: Nataša Bartol

Résumé

In an area as rich in water as the Bovško, it is very difficult to declare the more or the less therapeutical springs, or define any of them as the most wholesome. In our conception of a new tourist product, the young branch members would like to preserve the peacefulness, the cleanliness and the fairy-land sensations that our valley offers. For these reasons, our final choice are three cycle tours. *The cycle tour to the land of Bavšara* takes us to the valley of Bavšica. On the way we can drink water at the Steep drinking trough, where the water is said to be very good, especially for the digestive organs. We can admire many natural treasures and sights, which is also true for the next two cycle tours. The next one is *the cycle tour to the land of dwarfs* called »špermangeljci«. It leads us to Čezsoča and the Slatenik rivulet, and a swimming pool with healing tepid water. Bathing in it is very effective for skin problems. The third tour that the young researchers suggest is the one that leads to *the land of the Goldhorn* i.e. to the Lepena and the Soča valleys. In the Lepena valley, more precisely in the Šunik grove, cyclists will enjoy the incredible beauty of the Šunik waterfall as well as the good bio-energy of the area.

The project also includes a survey chart of other water springs and their healing effects. There are stories about *Bavšara*, *špermangeljci (the dwarfs)* and the *Goldhorn* included, as well as a detailed description of chakras, all the points of interest have been listed and, finally, a glossary of the water-related expressions in the Bovec dialect.

Furthermore, the project includes a plan of realisation of the presented concept, as well as a marketing plan. We rely on the Local Tourist Organisation to provide for the preparation of the cycling tracks and their marketing, together with local people, eventual tenderers and tourist associations. The Soča Valley Tourist Association is likely to include our ideas in its project called »The Land of Living Waters«.

Our project is available at the school, as well as the local library, at the LTO Bovec, the Soča Valley Tourist Association the Bovec Tourist Association , the Young branch Section of the Bovec Tourist Association , and with the authors.

KEY WORDS: cycling track, good drinking water